

96 NOLU SÖZLEŞME

ÜCRETLİ İŞ BULMA BÜROLARI HAKKINDA SÖZLEŞME (1949 TADİLİ)

ILO Kabul Tarihi: 8 Haziran 1949

Kanun Tarih ve Sayısı (*): 8.8.1951 / 5835

Resmi Gazete Yayımlı Tarihi ve Sayısı: 14.8.1951 / 7884

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 8 Haziran 1949 da otuz ikinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin ikinci maddesine dahil bulunan ücretli iş bulma büroları hakkındaki 1933 tarihli Sözleşmenin tadiline dair bazı tekliflerin kabulünü,

Bu tekliflerin, hakkında sözleşmenin yürürlükte bulunduğu her üyenin parasız bir amme iş ve işçi bulma bürosu buldurması veya buldurulmasını sağlaması lazım geldiğini derpiş eden 1948 tarihli İş ve İşçi Bulma Servisi hakkındaki Sözleşmeyi tamamlayacak bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasını,

Kararlandırdıktan sonra;

Böyle bir servisin bütün işçi kategorilerinin faydalanabilecekleri bir teşekkül olması lazım geldiğini gözönünde tutarak;

1949 yılı Temmuz ayının birinci günü ücretli iş bulma büroları hakkında 1949 muaddesl Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

MADDE 1

- Bu Sözleşme bakımından “ücretli iş bulma büroları” tabiri şunları ifade eder:
 - a. Kazanç gayesi takip eden iş bulma büroları, yani doğrudan doğruya veya dolayısıyla tarafların herhangi birinden maddi bir menfaat temini maksadıyla, bir işçiye iş, veya işverene işçi bulmak hususunda tavassut eden her şahıs, şirket müessesese, acenta veya diğer herhangi bir teşekkül; ve münhasıran veya esas itibariyle iştigal mevzuu işverenlerle işçiler arasında tavassuttan ibaret olan gazeteler ile,
 - b. Kazanç gayesi takip etmeyen iş bulma büroları, yani maddi bir menfaat gütmemekle beraber, işverenlerden veya işçiden, yapılan hizmet mukabilinde duhuliye, aidat veya başka herhangi bir nam altında ücret alan şirket, müessesese, acenta veya diğer teşekküllerin iş bulma servisleridir.

- Bu sözleşme gemi adamlarının işe alımları için uygulanamaz.

MADDE 2

- Bu sözleşmeyi onayan her üye, kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma bürolarının tedricen kaldırılmasını ve diğer iş bulma bürolarının bir nizamla bağlanmasını derpiş eyliyen II. bölüm hükümlerini mi, yoksa, kazanç gayesi takip eden iş bulma büroları da dahil olmak üzere ücretli iş bulma bürolarının bir nizamla bağlanmasını derpiş eyliyen III. bölüm hükümlerini mi kabul ettiğini onama vesikasında belirtecektir.
- Sözleşmenin III. bölümündeki hükümleri kabul eden her üye, II. bölümdeki hükümleri kabul ettiğini sonradan Genel Müdüre bildirebilir, böyle bir beyanın Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren, Sözleşmenin III. bölümünün hükümleri, anılan üye hakkında yürürlükten kalkarak II. bölüm hükümleri kendisine tatbik edilir.

BÖLÜM II

Kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma bürolarının tedricen kaldırılması ve diğer iş bulma bürolarının bir nizamla bağlanması

MADDE 3

- I. maddenin (a) fıkrasında yazılı kazanç gayesi takip eden ücretli iş büroları, süresi yetkili makam tarafından tayin edilecek mahdut bir devre zarfında kapatılacaktır.
- Amme hizmeti mahiyetinde bir iş bulma servisi ihdas edilmedikçe bu kapatma işi tatbik edilemeyecektir.
- Yetkili makam, muhtelif kategorilerdeki şahıslara iş bulmakla iştigal eden büroların kapatılması hususunda farklı mühletler koyabilir.

MADDE 4

- Kazanç gayesi takiben ücretli iş bulma büroları, kapanmalarına takaddüm eden mühlet zarfında:
 - a. Yetkili makamın kontrolüne tabi olacaklardır.
 - b. Ancak, tarifesi ya bu makama tevdi veya onun tarafından tasvip edilecek yahut da anılan makam tarafından tayin edilmiş harçları ve masrafları alabileceklerdir.
- Bu kontrol bilhassa, kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma bürolarının muamelatıyla ilgili suistimalleri önlemeye matuf olacaktır.
- Bu maksatla yetkili makamın ilgili işveren ve işçi teşekkülleriyle münasip tarzda istişaresi lazımdır.

MADDE 5

- Milli mevzuatla sarıh bir surette tesbit olunan ve amme iş bulma bürolarınca malup şekilde işe yerleştirilmeleri mümkün bulunmayan şahıs kategorileri hakkında istisnai

surette ve ancak ilgili işveren ve işçi teşekküllerine münasip usullerle danışıldıktan sonra bu Sözleşmenin 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrası hükümlerinden inhiraf etmek hususunda müsaade olunacaktır.

- Bu madde gereğince kendisine müsaade olunan her ücretli iş bulma bürosu;
 - a. Yetkili makamın kontrolüne tabi olacaktır.
 - b. Yetkili makam tarafından tesbit edilecek devrelerde yenilenecek yıllık bir ruhsatiyeyi haiz bulunacaktır.
 - c. Yetkili makam tevdi ve onun tarafından tasvip edilmiş yahut da anılan makam tarafından tesbit olunmuş tarifedekinden fazla harç ve masraf alamayacaktır;
 - d. Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındığı takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde, yabancı memleketler için veya yabancı memleketlerden işçi tedarik edebilecektir.

MADDE 6

Birinci maddenin 1 (b) fıkrasında yazılı ve kazanç gayesi takip etmeyen ücretli iş bulma büroları:

- a. Yetkili makamın müsaadesini haiz olacak ve anılan makamın kontrolüne tabi bulunacaklardır.
- b. Yetkili makama tevdi edilip onun tarafından tasvip olunan yahut da yapılan masraflar gözönünde bulundurularak anılan makam tarafından tesbit olunacak tarifeden daha yüksek ücret alamayacaklardır.
- c. Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındıkları takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde yabancı memleketlere veya yabancı memleketlerden işçi tedarik edebileceklerdir.

MADDE 7

Yetkili makam, ücretsiz iş bulma muamelelerini parasız yaptıklarına kanaat hasıl etmek için gerekli tedbirleri alacaktır.

MADDE 8

Gerek, Sözleşmenin bu bölümündeki hükümlere gerek bunları yürürlüğe koyan mevzuat hükümlerine aykırı hareket hakkında, icabında bu Sözleşmede derpiş olunan ruhsatiyenin veya müsaadenin geri alınmasını da ihtiva etmek üzere uygun cezai müeyyideler konulacaktır.

MADDE 9

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22 inci maddesinde derpiş olunan yıllık raporları, 5 inci madde gereğince müsaade edilmiş olan inhirafılara ve bilhassa inhirafılardan faydalanan büroların sayısına ve faaliyetlerinin şumul sahasına, inhirafıları gerektiren sebeplere ve anılan

büroların faaliyetlerini kontrol etmekle yetkili makam tarafından ittihaz edilmiş olan tedbirlere dair her türlü gerekli bilgileri verecektir.

BÖLÜM III

ÜCRETLİ İŞ BÜROLARININ NİZAMA BAĞLANMASI

MADDE 10

Birinci maddenin 1 (a) fıkrasında yazılı kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma büroları:

- a. Yetkili makamın kontrolüne tabi olacaklardır;
- b. Yetkili makam tarafından tensip edilecek devrelerde yenilenecek yıllık bir ruhsatnameyi haiz bulunacaklardır.
- c. Yetkili makama tevdi ve onun tarafından tasvip edilmiş yahut da anılan makam tarafından tesbit olunmuş tarifedekinden fazla harç ve masraf alamayacaklardır.
- d. Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındıkları takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde yabancı memleketlere veya memleketlerden işçi tedarik edebileceklerdir.

MADDE 11

Birinci maddenin 1 (b) fıkrasında yazılı bulunan ve kazanç gayesi takip etmeyen ücretli iş bulma büroları;

- a. Yetkili makamın müsaadesini alacaklar ve anılan makamın kontrolüne tabi bulunacaklardır.
- b. Yetkili makama tevdi ve onun tarafından tasvip edilecek yahut da anılan makam tarafından yapılan masraflar gözönünde bulundurularak, tayin olunacak tarifeden yüksek bir ücret alamayacaklardır.
- c. Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındıkları takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde yabancı memleketlere veya yabancı memleketlerden işçi tedarik edebileceklerdir.

MADDE 12

Yetkili makam, ücretsiz iş bulma bürolarının muamelelerini parasız yaptıklarına kanaat hasıl etmek, için gerekli tedbirleri alacaktır.

MADDE 13

Gerek Sözleşmenin bu bölümün hükümlerine gerek bunları yürürlüğe koyan mevzuat hükümlerine aykırı hareket hakkında, icabında, bu Sözleşmede derpiş olunan ruhsatnamenin yahut müsaadenin geri alınmasını da ihtiva eden uygun cezai müeyyideler konulacaktır.

MADDE 14

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22 inci maddesinde derpiş olunan yıllık raporlar, bilhassa kazanç gayesi takiben bürolar dahil olmak üzere ücretli iş bulma bürolarının muamelelerini kontrol etmek için yetkili makam tarafından alınmış olan tedbirler hakkında gerekli her türlü tedbirleri verecektir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

MADDE 15

- Bir üyenin ülkesi geniş bölgeleri ihtiva edip de bu bölgelerdeki nüfusun dağınkılığı veya gelişme safhası dolayısıyla yetkili makam, bu Sözleşme hükümlerinin buralarda uygulanmasının kabil olmayacağını mülahaza ettiği takdirde, adı geçen makam, bu bölgeleri bu Sözleşmenin uygulanmasından ya tamamıyla veyahut muayen işletmeler veya işler hakkında münasip göreceği istisnaları kabul etmek suretiyle kısmen muaf tutabilir.
- Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22 inci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda, hakkında bu madde hükümlerine müracaat niyetinde olduğu bölgeleri ve bu hükümlere müracaat niyetinde olmasını göstermelidir; hiçbir üye, daha sonra, bu suretle göstermiş bulunduğu bölgelerden maadası için bu madde hükümlerine müracaat edemez.
- Bu madde hükümlerine müracaat eden her üye, mütaakip yıllık raporları da, hangi bölgeler için bu madde hükümlerine müracaat hakkından vazgeçtiğini göstermelidir.

MADDE 16

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

MADDE 17

- Bu Sözleşme, onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini ilzam eder.
- Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden ancak on iki ay sonra yürürlüğe girer.
- Bu Sözleşme, onu sonradan onayan üyeler için onama belgesinin tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 18

- Milletlerarası Çalışma Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek beyanlar aşağıdaki hususları açıklamalıdır.

- a. İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerine hiç bir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;
 - b. Sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılarak uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
 - c. Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde Sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;
 - d. Sözleşme hakkındaki kararın vaziyetin daha ziyade tetkikine kadar talik ettiği ülkeler.
- Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.
 - Her üye bu maddenin, 1 inci fıkrasının b), c), ve d) bendleri gereğince daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.
 - Her üye, 11 inci madde hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmeyi feshedebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini herhangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

MADDE 19

- Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları uyarınca, Genel Müdüre gönderilen beyanlar, Sözleşme hükümlerinin ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını bildirmelidir; beyan Sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu belirtmelidir.
- İlgili üye veyahut üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildiren değişikliği ileri sürmek hakkından daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.
- İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, 11 inci madde hükümlerine uygun olarak Sözleşmenin feshedebileceği devreler zarfında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, daha evvelki bir beyanın hükümlerini herhangi bir başka bakımdan değiştiren ve bu Sözleşmenin uygulanması hususundaki durumu belirten yeni bir beyan gönderebilecektir.

MADDE 20

- Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderebileceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.
- Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu bundan evvelki fıkrada yazılı 10 yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan

her üye, yeniden on yıllık devre bitimince, bu madde derpiş olunan şartlar içinde feshedilebilecektir.

MADDE 21

- Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil olunduğunu Milletlerarası Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.
- Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil olunduğunu Teşkilat üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

MADDE 22

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletlerarası Antlaşmasınının 102 inci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

MADDE 23

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verecektir.

MADDE 24

- Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme başkaca hükümler ihtiva eylemediği takdirde;
 - a. Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 23 üncü madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.
 - b. Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.
- Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşmeyi onamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve muhtevasıyla muteber olmakta devam edecektir.

MADDE 25

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.